

DÎVÂN-I SULTÂN MUHAMMED

Elif

1*

1. Yüzüñ meh-i 'îd ü ser-i zülfüñ şeb-i Esrâ
Gamzeñ yed-i Mûsâ leb-i lâ'lüñ dem-i 'Îsâ
2. Bu hüsn-i Hudâyî ki Hudâ saña virüpdür
Mânî-i cihân yazmadı tasvîrüne hem-tâ
3. Alnuñ kamerine yüzüñ ayına müşâbih
Bunca göz ile görmedi bu çarh-ı muallâ
4. Şol câm ki nûş eylemişem bezm-i gamuñda
Bir sâde habâbidur anuñ künbed-i hadrâ
5. 'Avnî señi medh eyledi çün tarz-ı gazelde
Matla' dedi yüzüne vü ağzuña mu'ammâ

2*

1. Ağlasa derd-i derûnum çeşm-i giryânum saña
Âşikâr olurdu gâlib râz-ı pinhânum saña
2. Mesned-i hüsn üzre señ ben hâk-i rehde pâ-y-mâl
Mûr hâlin niçe 'arz ide Süleymânum saña
3. Şem'î gör kim meclisünde ağlayup başdan çıkar
Hoş yanar yakılır ey şem-i şebistânum saña
4. Subh gibi sâdık olduğum reh-i 'ışkuñda ben
Gün gibi rûşendürür ey mâh-ı tâbânum saña
5. Dün rakîbüñ cevriñi men' eyledüñ ben hasteden
Eyledi te'sîr gûyâ âh ü efgânum saña
6. Zahm-ı hicrân şerhi çün mümkün degüldür dostum
Sîne-çâkinden haber virsün girîbânum saña
7. Eyleme gönlin gözin cevri ile 'Avnî'nüñ harâb
Dürr [ü] gevherler virür bu bahr ile kânum saña

3*

1. Hâsılı çün mezra‘-ı dünyânuñ oldu gam baña
Yıllar ile ağladı hâlüm görüp Âdem baña
2. Şem‘ çün gördi gözüm yaşın derûnum âteşin
Bezm-i gamda akıdur gözyaşını her dem baña
3. Gam şebi efgânum işidilmez olsa za‘fdan
Zîr ü bem âheng iderse tañ degül a hem baña
4. Cân viricek âkibet sevdâ-yı zülfüñden señüñ
Ehl-i diller karalar geysün dutup mâtem baña
5. Nîş-i fûrkat ye’si nûş-ı vuslat ümmîdi müdâm
Zülf ile lâ‘lûñ firâkında yeter em sem baña
6. ‘İşk içinde kimi yâr idem kime hâlüm diyem
Düşmen oldılar señüñçün döstüm ‘âlem baña
7. Kâ‘be hakkı ‘Avnî baş egmez nemâza yüz yumaz
Kaşlaruñ mihrâbına secde yeter kıblem baña

Be

4*

1. Ağlasa ‘âşık bela-yı hecr ile nâlân olup
Gözlerinden akan anuñ yaş yirine kan olup
 2. Geh cefâ kûhı gubârından urınsa kisveti
Geh belâ vâdisini geşt eylese üryân olup
 3. Her ne deñlü cevrler görse vefâlar eylese
Her ne deñlü gülseler hâline ol giryân olup
 4. Gam beyâbânına her gün eylese seyr ü sefer
Her gice mihnet-serây-i fûrkate mihmân olup
 5. Râz-ı ‘ışkı ‘âşıkâr itmege tâkat bulmasa
Sînesinde nâvek-i dil-dûzlar pinhân olup
 5. Dilberinden rahm eger olmazsa ol dil-hasteye
Kimseler derdine dermân idemez imkân olup
 6. Virseler mülk-i cihânuñ tâc u tahtı devletin
-

‘Avnî kûyuñ terkin itmez başına sultân olup

5*

1. Çü oldı lâ‘lûñe teşbîh cân-fezâ-yı şerâb
Dile ziyâde olur dem-be-dem hevâ-yı şerâb
2. Behâr oldı vü güller açıldı ey sâkî
Kadeh getür ki bu fasl eyler iktizâ-yı şerâb
3. Yeter çerâğ baña şem‘a ihtiyâcum yok
Furûğ-ı mâh-ı ruh-ı sâkî vü safâ-yı şerâb
4. Başumda gerd-i mezellet elümde köhne sifâl
Kanı benüm gibi devr içre bir gedâ-yı şerâb
5. Gice yol üzre yatup mest nakdi aldurduñ
Ne kaldı ‘Avnî elinde k’ola bahâ-yı şerâb

Cîm

6*

1. Her zemân ‘âşıklara varmak der-i cânâna güç
‘Arz-ı hâl itmek gedâlar hazret-i sultâna güç
2. Âşnâlar gözlerüm yaşın görüben havf ider
Bî-muhâbâ sâlik olmak kulzüm ü ummâna güç
3. ‘Âşıka dünyâ vü cân terk eylemek âsân olur
Lîk cânân terkini itmek gelüpdür câna güç
4. Gözlerüme cevri kasd itse rakîbi gösterür
Zulm mu‘tâdı degüldür pes gelür insâna güç
5. ‘Avnîya zâl-i zemânuñ mekrine aldanma kim
Kim zenânuñ cevri çekmek gelür merdâna güç

Hı

7*

1. Gül yüzüñ üzre ki düşmüş ca‘d-ı kâkûl şâh şâh
Zînet itmiş bâğ-ı hüsnüñ tâze sünbül şâh şâh
2. Hâl-i anber-bâruñ ile mûy-i pür-çînler ki var
Rişte-i çûb üzre bitmiş ıkd-i fülful şâh şâh
3. Bâğ-ı ‘âlemde yüzüñ mânend bir gül isteyüp
Cüst ü cû idüp gezer gülzârı bülbül şâh şâh
4. Gonca-i ser-beste mektûb eyleyüp gül şâhına
Gülşen içre bülbül ezberler teressül şâh şâh
5. ‘Avnîyâ mekr-i rakîb-i dîvi def‘ itsün deyü
Peyk-i âhuñ boynına takdum hamâyil şâh şâh

Dâl

8*

1. Bâğda gül ruhlerüñdür verd-i hamrâdan murâd
Kâmetüñdür râstı serv-i dil-ârâdan murâd
2. ‘İşk derdidür cihânda ‘âşika maksûd olan
Vasl-ı dilberdür hemîn bu dâr-ı dünyâdan murâd
3. Dûd-ı âhumdur felekde ebr-i bârândan garaz
Eşk-i çeşmümdür eşigüñde Süreyyâdan murâd
4. Çün ecel sulh itdürür âhir nizâ‘ı kaldurur
Pes nedür dünyâ için bu kurı gavgâdan murâd
5. Beyti bozarsuñ rakîbi anma şi‘ründe sakın
‘Avnî dilber vasfidur çün şi‘r ü inşâdan murâd

9*

1. Kesmezem ağyâr cevri ile cânândan ümîd
Kim kesilmez havf-ı şeytân ile îmândan ümîd
 2. Ağlamakla dürr-i vasla tâlib oldum tañ degül
Eylese gavvâs olanlar bahr-i ummândan ümîd
 3. Âstânuñda nigârı görmesem ye’s itmezem
Bu mesel meşhûrdur kim çıkmaduk cânndan ümîd
 4. Dişlerüñdür ağlamakla göz yaşından umduğum
-

Dürr-i şehvâr oldu ancak ebr-i nîsândan ümîd

5. Her ne deñlü cürmüñe hadd ü nihâyet yoğsa
‘Avnîyâ kat’ eyleme señ avn-i Rahmândan ümîd

Re

10*

1. Ten-i bî-câna müjeñ hançeri kim câna geçer
Haste-i ‘ışka ecel şerbeti dermâna geçer
2. Görse ağyâr söger yüzüñe ‘âşık olana
Görüñ ol kâfiri kim dîn ile îmâna geçer
3. Hâr bakma dil-i vîrânuma ‘ışka nazar it
Gördüğüñ genc-i nihân mahzen-i vîrâna geçer
4. Kûy-i dilberde figânuma ider ta‘n rakîb
Zâğ-ı nâ-sâzı görüñ mürğ-i hoş-elhâna geçer
5. Çok varup geldüğüme kûyına dildâr dimiş
‘Avnî ‘âşık degül ise buradan ya ne geçer

11*

1. Dili bülbül kılupdur ‘ârızuñ üstindeki güller
Beni sevdâ ile başdan çıkarmışdur o kâküller
2. Eger uşşâka derd ü mihnet ise ‘ışkdan hâsil
Bi-hamdi’llâh ki vâfirdür bize ‘ışkuñda hâsiller
3. Sabâ ıkd-i ser-i zülfüñi hall itmekde âcizdür
Belî her kişiye âsân degüldür hall-i müşkiller
4. Ne nisbet aramızda kim gelür çün nûş-leb yâruñ¹
Baña zehr-i gamı helvâ rakîbe zehr-i kâtiller
5. Señüñ ‘ışkuñ ile dîvâne oldu niçe ferzâne
Señüñ sevdân ile mecnûn olupdur niçe âkiller
6. Ne lâzım tîğ-ı müjgânı seni katl eylesün dimek
Bilürsüz ehl-i hâl olan olur bu söze kâ’iller

7. Eger deyr-i mugân tavfin ideydüñ ‘Avnîyâ bir gün
Görürdüñ âteş-i meyden fûrûzân şem‘-i mahfiller

12*

1. Ebr-i müjem ayağuña gevher-nisârdur
Mir‘ât-ı dil cemâlüne âyîne-dârdur
2. Dil hânesine kılsa hayâlün şehi nüzûl
Yüzüm bisâtı ayağına zer-nigârdur
3. Zehr-i firâk gerçi dili haste eyledi
Vasluñ şerâbına yine ümmîd-vârdur
4. Cânum ümîd-vârdurur tığ-i gamzeñe
Gözüm izüñ türâbına pür-intizârdur
5. Bî-ihdiyâr yârini kendüye râm ider
‘Avnî anuñ ki tâli‘i vü bahtı yârdur

13*

1. Çün sabâ fasl-ı hazânda gülşene dîbâ döşer
Hak budur her nakşı yirinde olup zîbâ döşer
2. Niçe tenhâ âstânın öpmege fırsat bulam
Kûyına ‘azm eylesem sâyem baña hem-pâ düşer
3. Zülfüñüñ vafında tomar eylesem eş‘ârımı
Kaşlaruñ vafında olan cümleye tuğrâ düşer
4. Mihr ü meh âb içre ‘arz-ı hüsn iderlermiş saña
Lîk kadri anlaruñ bu işden aşğa düşer
5. Bâğa servini hırâmân itse ol ruhsârı gül
Na‘ra-ı bülbülle gülşen sahnına gavgâ düşer
6. Ehl-i [dehre] ‘âlemüñ ma‘mûresin ‘arz itseler²
Ehl-i fakruñ hissesine mülk-i istiğnâ düşer
7. ‘Avnîyâ dil virmek ol dildâra düşmezdi baña
Bir düşecek yir arayuban gönül ammâ düşer

14*

1. Bir güneş yüzlü melek gördüm ki ‘âlem mâhıdur
Ol kara sünbülleri ‘âşıklarınun âhıdur
2. Karalar geymiş meh-i tâbân gibi ol serv-i nâz
Mülk-i Efrengün meger kim hüsn içinde şâhıdur
3. Ukde-i zünnârına her kimse kim dil bağlamaz
Ehl-i îmân olmaz ol ‘âşıklarun güm-râhıdur
4. Gamzesi öldürdüğine lebleri cânlar virür
Var ise ol rûh-bahşun dîn-i ‘Îsâ râhıdur
5. ‘Avnîyâ kılma gümân kim saña râm ola nigâr
Señ Sitanbul şâhısun ol [da] Kalâtâ şâhıdur

15*

1. Eger meyl itmese nâza güzeller
Göñül aldurmaz idi ehl-i diller
2. Dehânuñun beyânı muhtasardur
Mutavveldür saçun da muhtasarlur
3. Harâmî gamzeñ ü tarrâr zülfün
Göñül şehrinde bilmem ne ararlur
4. Señün vasluñ metâi cân degermiş
İşidürüz görenler şöyle dirlur
5. Dile zülfünde gamzeñden irişür
Gice içinde korhulu haberler
6. Kalur ayakda zülfüne uyanlar
Saçun sevda iden başdan çıkarlar
7. Gül-i dünyâda yokdur bûy-i rahat
Hemân ‘Avnî irişür derd-i serler

16*

1. Dür dişün fikri gözüm yaşını ummân eyler
Lâ ‘l-i nâbuñ hevesi yüregümi kan eyler
 2. Yarım ağız kime bendem dise ol şâh-ı cemâl
-

Sanasen ânı bütün ‘âleme sultân eyler

3. ‘Işk derdine şifâ olmaz ise Kânunda
Nûş-dârû-yı lebûñ anı da dermân eyler
4. Mest çıkmış müje tîğı-y-ile İslâm ehli
Hey meded komañuz ol kâfiri kim kan eyler
5. Geydirür cânına zevk ile safâ hullelerin
Her kim ol sîm-teni bir gice üryân eyler
6. Gâh lâ‘li gibi gözüm yaşını al eyler
Gâh zülfi gibi hâlümü perîşân eyler
7. ‘Avnîyâ yüzüñe sûret gözünñüñ yaşı virür
Kuru bâğa şerefi lâle-i nû‘mân eyler

17*

1. Her kaçan seyr ide bâğa ol gül-i ra‘nâ gelür
Na‘ra-i bülbülle bâğuñ başına gavgâ gelür
2. Seyr-i gülzâr eylese serv-i revânlarla nigâr
Râstı bu kadd(i) ânuñ cümleden a‘lâ gelür
3. Fitnesiyle gözlerünñüñ gönülüne gavgâ düşer
Zülf-i anber-bâruñ ile başuma sevdâ gelür
4. Göz diküp nergis yola şimşâd durmuş muntazır
Seyr-i bâğa gûyiyâ ol gözleri şehlâ gelür
5. Âteş-i gam yakmasa tañ mı vücûdum şehrini
Gözlerümden gönülüm üstine iki deryâ gelür
6. Bu melâhat bu letâfet kim nigârâ señde var
Her niçe âkil varursa kûyuña şeydâ gelür
7. Lâ‘l-i cân-bahşıyle uşşâka hitâb itse nigâr
Mürdeler üzre sanasen Hazret-i ‘Îsâ gelür
8. Lâ‘l-i nâbı yâdına hûn-ı ciger nûş eylemek
Kime düşvâr ise ey ‘Avnî baña helvâ gelür

18*

1. Bir şâha kul oldum ki cihân aña gedâdur
-

Bir mâha dutuldum ki yüzi şems-i duhâdur

2. Sevdigüm ise señi günâhum behey âfet
Öldürme beni cevri ile kim ‘ışk belâdur
3. Baş üzre yir itsem yiridür şu‘le-i âha
Hicrân şebi yâr işigine râh-nümâdur
4. ‘İde yüzüñ Kadre saçuñ olalı teşbîh
Kadr ile baña ‘id hemîn subh u mesâdur
5. Âhum felege irdi yaşum dutdı cihânı
Hâlûme benüm şâhid olan ‘arz u semâdur
6. ‘Avnî dile zulm eyledüm ol dilberi sevdüm
Cevri ile cefâ baña cezâ olsa sezâdur
7. Bir dilbere düşürdi beni gerdiş-i eflâk
Kim mâh ü güneş yüzi ziyâsında Sühâdur

19*

1.
2. ‘Ömr geçdügi kıyâmet kopduğı olur ‘ıyân
Çün hırâman seyr idüp ol kâmet-i bâlâ geçer
3. Bir harâret var derûn-ı dilde zahm-ı tîğuña
Gamzesi tîği erişince benüm baña geçer
4. Câna hecrüñ hançeri geçdügi yetmez miydi kim
Gamze tîrini atarsın ol dahi câna geçer
5. ‘Avnî yüzüñe gül ü gülzârı niçe beñzede
Vakt-i gül bir aya varmaz ey gül-i ra‘nâ geçer

20*

1. Gözümden akan yaş mıdur kan mıdur
Lebüñ yadına lâ‘l ü mercân mıdur
 2. Göñülde ne var ise fâş itdi göz
Seni sevdigüm ya‘ni pinhân mıdur
 3. Gözüm ile deryâ nice bahs ide
Gözüm gibi ol gevher-efşân mıdur
-

4. Göñül ızdırâb ile oldı helâk
Gelen görüñ ol âfet-i cân mıdur
5. Dimiş ‘Avnîye ben cefâ itmezem
Aña cevır iden yoksa devrân mıdur

21*

1. Serv-kaddüñ bendesidür ey niçe âzâdlar
Kâmetüñ efgendesidür serv ile şımşâdlar
2. Tîşe-i nâhunla ben kim eyleyem cân-kenligi
Kûh-i gamda baña şâkird olımaz Ferhâdlar
3. Cevrünüñ vîrânı olmışdur niçe ma‘mûrlar
‘İşkuñuñ ma‘mûrıdur niçe harâb-âbâdlar
4. Mihnetüñde hem-demümdür zârî [vü] efgânlar
Fürkatüñde mahremümdür nâle vü feryâdlar
5. ‘İşka dayandum belâ vü mihneti fikr itmedüm
San‘atinde gâh olur âciz kalur üstâdlar
6. Bîsütûn-ı gamda efgân eylesem Ferhâd-veş
Rahm idüp ben zâre gilür kûhdan feryâdlar
7. Meşrebi âyînesi olsa mükedder zevkden
‘Avnîyâ itmez mürîde fâide irşâdlar

22*

1. Sâkîyâ mey vir ki bir gün lâle-zâr elden gider
Çün irer fasl-ı hazân bâğ ü behâr elden gider
 2. Her niçe zühd ü salâha mâil olur hâtrum
Gördüğümce ol nigârı ihtiyâr elden gider
 3. Şöyle hâk oldum ki âh itmege havf eyler göñül
Lâ-cerem bâd-ı sabâ ile gubâr elden gider
 4. Gırre olma dilberâ hüsn ü cemâle kıl vefâ
Bâki kalmaz kimseye nakş u nigâr elden gider
 5. Yâr için ağyâr ile merdâne ceng itsem gerek
-

İt gibi murdâr rakîb ölmezse yâr elden gider

23*

1. Bir şâha kulam kim kulı sultân-ı cihândur
Mihr-i ruhı şems-i felege nûr-feşândur
2. Katlûme ya müjgânı ya tîri sebep olmuş
Çün öldüriser tîr hemân tîğ hemândur
3. Zülfüñ şeb-i Kadr oldı kaşuñ ‘îd hilâli
Vasluñ dem-i ‘îd oldı firâkuñ ramazândur
4. Ol Yûsûf-i hüsn urdı dile nîze-i hecri
Cânumı alan nîze degül belki sinândur
5. ‘Avnî gözi Mahmûd şehüñ bakduğı bu kim
Mülkin dahîler zabt ider aña nigerândur

24*

1. Şâh-ı ‘ışkâm gam beyâbânı baña kişver yeter
Âteş-i âhum livâ-yı ejdehâ-peyker yeter
2. Dâm-ı mihnetten gönül mürgi remîde olsa ger
Zülf şahbâzını sal kim ol zemân irer yeter
3. Hey kıyâmet gamzeden diller perîşân olsalar
Târ-ı zülfüñ ukdesi cem ‘iyyet-i mahşer yeter
4. İki ‘âlem nakşını görmek dilerseñ âşikâr
Devr içinde şîşe-i mey câm-ı İskender yeter
5. ‘Avnîyâ cismüñ yanup küllî kül oldıysa eger
‘İşk odın hıfz itmek için işbu hâkister yeter

25*

1. Dîde zahm-ı gamzeden pür-hündur
Yaşı anuñçün anuñ gül-gündur
 2. Bezm-i gamda nâya hem-dem oluban
Kaddümi çeng eylemek kânundur
-

3. Dil nice rüsvâ vü şeydâ olmasun
Gözlerüñ fettânına meftûndur
4. Hüsrevâ bu hadd-i gül-gûnuñ görüp
Saña Ferhâd olmayan mecnûndur
5. Gözyaşın harcandı vasluñ almadı
‘Avnî bu bâzârda mağbûndur

26*

1. Saçuñ sevdâsın itmekde gönül bir bûya kâni‘dür
Benüm baht-ı siyâhumda rakîb aña da mâni‘dür
2. Melekden hürdan sebkat ider dildâr hüsniyle
Degüldür âb [u] gil aslı hemâna sun‘-ı Sâni‘dür
3. Benüm ‘ışkum señüñ hüsnuñ beyânın kılsa râvîler
Ne deñlü vasf iderlerse ke-mâ-hî cümle vâki‘dür
4. Nice mahfî dutam esrâr-ı ‘ışkı mekr ü hîleyle
Dutupdur iştihârı halk içinde hayli şâyi‘dür
5. Bugün mülk ü hazâyin her ne cem‘iyyet ki cem‘ itdüñ
Mey ü mahbûba sarf olmazsa ‘Avnî cümle zâyî‘dür

Ze

27*

1. Cismümüz râh-ı vefâda gerçi kim hâk eylerüz
Bâd-ı âh ile reh-i yâri yine pâk eylerüz
 2. Bâdeye baş üzre yir idüp ayağa salmazuz
Hürmetin câm-ı meyüñ ol deñlü idrâk eylerüz
 3. Ger firâkuñ derdine vasluñdan olursa devâ
Nûş-ı lâ‘lün gamzeñüñ nîşine tiryâk eylerüz
 4. Tîr-i hecre sîne dutmakdan budur maksadumuz
Yoluña baş oynamağa cânı bî-bâk eylerüz
 5. Yâr ışiginde ikâmet mümkün olursa eger
Meskenümüz ‘Avnîyâ san evc-i eflâk eylerüz
-

28*

1. ‘Işk ile vîrân iden gönlini ma‘mûr istemez
Hâtırın mahzûn iden bir lahza mesrûr istemez
2. Hâk-sâr olup hevâ-y-ile gubâr olan gönül
Hâk-i râh-ı yârdan bir dem özin dûr istemez
3. Hoş gören âkil fenâ tavrını şöhret gözlemez
Künc-i uzlet isteyen kendüyi meşhûr istemez
4. Lâ‘l-i nâba meyl kılmaz bağrını pür-hûn iden
Dâmenin pür-eşk iden lû‘lû-yı menşûr istemez
5. ‘Işk nakdi bir hazînedür aña yokdur zevâl
Mâlik olan ‘Avnîyâ bir gence gencûr istemez

29*

1. Görsek ol gonca-lebi çâk-ı girîbân iderüz
Gül yüzüñ yâdına bülbül gibi efgân iderüz
2. Haste dil kapuña varsa n’ola tîmâr ister
Yine bu derde anuñ derdine dermân iderüz
3. Mihrüñ ey hüsn[i] bedî‘³ ü leb-i lâ‘li şîrîn
Kıssa-i Hamza gibi ‘âleme destân iderüz
4. Kâmetüñ şevki ‘alem-veş ne kadar olsa ‘ıyân
Dilde râz-ı dehenüñ sırrını pinhân iderüz
5. ‘Avnîyâ gerçi ölüm dünyede müşkil işdür
Gamze-i dilber ile biz anı âsân iderüz

Sîn

30*

1. Hüsn ile cânânlar içre cân-ı cânândur Veyis
Şerbet-i lâ‘liyle dil derdine dermândur Veyis
-

2. Ağlamaz cân bülbüli şimden girü feryâd idüp
Bâğ-ı dilde hüsn ile bir verd-i handândur Veyis
3. Nice ma‘mûr olmasun dil mülki ‘adl ü dâd ile
Bunca yıldur kim gönül tahtında sultândur Veyis
4. Eşk-i çeşmüñi şerâb bağruñi eyle kebâb
Ey dil-i âşüfte çün bir gice mihmândur Veyis
5. ‘Avnîyâ çün devlet el virdi ki mihmân oldı yâr
Fursatı fevt itme kim biñ câna erzândur Veyis

Şîn

31*

1. Yüzüñ gülzârı şevkinden gözüm havzı pür-âb olmuş
İki gözüm kabağı seyr ider anda habâb olmuş
2. Hevâ-yı ‘ışkuñ içre mürğ-i cânı sayd kılmağa
Ser-i zülfüñ anuñ çengâlidür zülfüñ ‘ukâb olmuş
3. Kerâhetdür mey içmek diyü esrâra rızâ virdüñ
Hezâr ahsent sûfî haylice re’y-i savâb olmuş
4. Rakîb-i seg uludı âstân-ı yâra varaldan
Tenezzül eylemez ‘âşıklara ‘âlî-cenâb olmuş
5. Kıyâmet kâmeti üzre şol âb-ı Kevser-i lâ‘lin
Görüp cân buldı ‘Avnî sanasen yevmü’l- hisâb olmuş

32*

1. Görüñ ol gonca-lebi kim nice ra‘nâ olmuş
Bir nihâl idi kadi serv-i dil-ârâ olmuş
 2. Kâm-ı cân istedüğü lezzeti sordum bildüm
Hân-ı hüsninde lebi şehdi müheyyâ olmuş
 3. Halk-ı ‘âlem ki hilâli gözedür illâ ben
Kaşların seyr iderem özge temâşâ olmuş
 4. Yalıñuz ben degülem gülşen-i kûyında hezâr
Gül yüzi yâdına bülbül dahi şeydâ olmuş
-

5. ‘Avnîyâ şehd lebin görelî hayrân oldum
Nice nâzik nice ter sükker-i helvâ olmuş

33*

1. Gözlerüm hâk-i der-i dildâr ile pür-nûrmış
Hâtırum zahm-ı firâk-ı yâr ile mesrûrmış
2. Hâne-i dil kim harâb olmuş sanurdum ben anı
Ol cefâ mi ‘mârınuñ tarhı-y-ile ma ‘mûrmış
3. N’ola ser-gerdân olursa zerre-veş üftâdeler
Gün gibi ol meh-likânuñ şöhreti meşhûrmış
4. Kesret-i meyden sudâ‘ irüp nemâza çıkmadı
Zâhid-i hod-bîn bu ‘özriyle meger ma ‘zûrmış
5. Her zemân ruhsârına hâil olur zülf-i siyâh
‘Avnîye göstermeyen gün ol şeb-i deycûrmış

‘Ayn

34*

1. Behişt gibi oldı harâbât sahnı vesî‘
Ki anda muğ-beçeler var ki hûr-şekl ü bedî‘
2. Nesîm-i rûh-fezâsıyla şeş-cihet memlû
Ya çâr fasl-ı hevâsı misâl-i fasl-ı rebî‘
3. Sâfâ-y-ile ire mi anda tîre-dil sûfî
Meger mübeddel ide eylüge hısâl-i şenî‘
4. Çü dürd-keş ki ola anda cür‘a nûş eyler
Biñ olsa cürm vera‘ bir latîfe-y-ile şefî‘
5. O mülke vü anuñ ehline iriş ey ‘Avnî
Bu devr ehline bakma eger şerîf ü vazî‘

Kâf

35*

1. Makâm-ı me'men-i meyhâne pîr-i deyr-i şefik
Kime ki ola müyesser nasîbidür tevfik
2. Melâl-i devri gönülden refik-i mey giderür
Velî dirîğ ki yokdur bu devr içinde refik
3. Bu meste keyfiyyet-i bâdeden suâl itmeñ
Belî hakikat-ı deryâyı kande bile garîk
4. Ne deñlü zühd-i riyâ hâletini gösterseñ
Tasavvur eyleme sûfî ki eyleyem tasdîk
5. Visâl-i yâr dilerseñ fenâyî ol 'Avnî
Ki bahs-i 'ilm ü amel ser-be-ser olur tîrzîk

36*

1. Bâde-i nâb ile buldı ruh-i cânân revnak
Güyyâ güller ile buldı gülistân revnak
2. Zülf-i miskîn ki ruh-i yâr ile tâbendedürür
Şem'-i pür-nûr ile san buldı şeb-istân revnak
3. Dâne dâne ruh-i dilberde arak gören dir
Cem'-i kevkeble ne bulmuş meh-i tâbân revnak
4. Göricek yaşumı nâz ile salınur ol yâr
Cûy- bâr ile bulur serv-i hırâmân revnak
5. İşidüp nâlemi handân olur ol yâr bulur
Na'ra-i bülbül ile gonca-i handân revnak
6. Eşk-i çeşmümle olur lâ'l-i leb-i yâr ferih
Tâb-ı kevkeble bulur lâ'l-i Bedahşân revnak
7. Hatt ü hâl ile bulur 'Avnî ruh-i yâr şeref
Bâblarla nitekim buldı Gülistân revnak

Kef

37*

1. Kaçan ki cür'añ ile tâze rûh bula hâk
Tarîk-i 'ışkda hâk olmadan baña ne bâk
-

2. Figân ki cân ile gönüm bu devrde yakdı
Gehî mey âteşi vü gâh rûy-i âteş-nâk
3. Rikâbuñ öpmek için başumı fedâ kıluram
Eger ki bend ola boynuma rişte-i fitrâk
4. Yele varur çü ese bâd-ı kahr-ı istiğnâ
Niteki ahker ü hâkister encüm ü eflâk
5. Fenâ riyâzı gül ü goncasından ey ‘Avnî
Nişân virür dil-i sad-çâk ü hırka-i sad-çâk

38*

1. Ey cefâ-hu hâtırum derd ile mahzûn eyledüñ
Zahm-ı sînemden gözüm yaşın ciger-gûn eyledüñ
2. Gam beyâbânında şeydâ idüp ey Leylî-hırâm
Akl ü hûşumdan ayırduñ beni mecnûn eyledüñ
3. Eşk-i sîm ü rûy-i zerdüm nakdini izhâr idüp
Dôstum uşşâk içinde beni Kârûn eyledüñ
4. Lâ‘l-i nâbuñ yâdına kan içmek idi ‘âdetüm
Eşk-i hûnînüm aña yâr itdüñ efzûn eyledüñ
5. Çün gubâr-ı hecre teskin virmedi ne fâide
Gözlerüm yaşımı dut kim Nîl ü Ceyhûn eyledüñ
6. Hecr bî-dâdına ülfet dutmuş idi ‘Avnînüñ
Gayrlarla ‘ayş idüp hâlin diger-gûn eyledüñ

39*

1. Sîneden ben ki çekem âh ü figân-ı derd-nâk
Yaralar kan ağlayup ol dem iderler sîne çâk
 2. Şerbet-i lâ‘lün sunup ağyâra öldürdüñ beni
Gayre cân viren ‘acebdür kim beni eyler helâk
 3. Her ne deñlü zülfüñüñ şahbâzı cânlar sayd ider
Ol hevâda cân kuşu pervâz ider bî-vehm ü bâk
 4. Sürmege yüz pâ-yi serv-i yâre bolur dest-res
Kangı ‘âşık kim su gibi meşrebini ide pâk
-

5. Sîneye gelsün hayâl-i yâr dirseñ ‘Avnîyâ
Zahma merhem gibidür ger eyler iseñ sîne çâk

40*

1. Gül yüzüñ rengiyle gül cânına bî-dâd eyledüñ
Kaddüñe serv[i] kul itdüñ yine âzâd eyledüñ
2. Dâne-i hâl ile hüsnüñ hırmenin zeyn ideli
Cân ile dil hâsılını cümle ber-bâd eyledüñ
3. Tığ çekdüñ şâd oldum âhari katl eyledüñ
Gayrı şâd itdüñ velî bu şâdı nâ-şâd eyledüñ
4. Dir imişsen ‘âşıkla cevri eylemek hüyumdurur
‘İşkuñi ‘âşıklar içre baña isnâd eyledüñ
5. ‘Avnîyâ dîvânelikten gam yime şimden girü
Çünkü ‘âşık olalı meyl-i perî-zâd eyledüñ

41*

1. Kâmetin yâd itmez aña kim leb-i cânân gerek
Sakınur lâ-büd hevâdan her kime kim cân gerek
2. Eşk deryâsını saldum virmedi teskîn aña
Sîne tâbı def’ine ol âb-gûn peykân gerek
3. Raş-ı ‘ışka virmedi sahrâ-yı hicrân hiç za‘f
Tâ kıyâmet imtidâdınca aña meydân gerek
4. Ol perî ‘ışkıñ dimezven göñlüme dîvânedür
Düşmeninden râzı lâ-büd kişinüñ pinhân gerek
6. ‘Avnîyâ rindân harâbât içre ‘ayş itmek için
‘Arsa-i ‘âlem aña sahn ü felek eyvân gerek

42*

1. Ey perî hüsn ile çün germ oldı bâzâruñ senüñ
Âfitâb ü mâh oldılar harîdâruñ senüñ
 2. Bozdı yüzini mehüñ zülf ile lutf-ı ‘ârızuñ
-

Âfitâbâ âteş urdı tâb-ı ruhsâruñ senüñ

3. Cûybâr etrâfını seyr eyledikçe serv eger
Başı aşğa olurdı görse reftâruñ senüñ
4. Çeşm-i şehlâñı görelen bâğda ey serv-i nâz
Başı ditrer nergisüñ kim oldı bî-mâruñ senüñ
5. Cânlar alur revân itseñ hırâmân kâmetüñ
‘Avnîye cân virür ammâ lutf-ı güftâruñ senüñ

43*

1. Baña cevri firâvândur nigâruñ
Nitekim gül firâkıñdan hezâruñ
2. Göñül ol bî-vefâya sabr u ‘ıškuñ
‘İyân eyle ne kim var yoğ u varuñ
3. Göñül bir dem figândan olma hâlî
Egerçi nâleye yok iktidâruñ
4. Göñül feryâduña rahm itmez ol yâr
Aña beñzer ki hoşdur âh ü zâruñ
5. Göñül almakda key çâbüktür ol zülf
Giçürme elde dururken şikâruñ
6. Sen olduğıñ [yire] uğramaz ol yâr
Ne nef’i yol başında intizâruñ
7. Görür kim bî-zer ü müflis gedâsen
Saña ‘Avnî niçe yâr ola yâruñ

Lâm

44*

1. Dimezem vuslat ümîdiyle beni şâd eylegil
Râziyam cevri ü cefâ kılmağ için yâd eylegil
 2. Ger sanevber hizmet-i kaddüñde kıldıysa hilâf
Serv kaddüñçün çevir başuñdan âzâd eylegil
 3. Cevri içinde cân virmekdür murâdum çün benüm
Ey rakîb ol yâra gayri san‘at irşâd eylegil
-

4. Âteş-i gamla gubâruñ yele virse ol sanem
Seyl-i eşküñle revân ol hâki âbâd eylegil
5. Çün felekden ‘Avnîyâ gamdur irişen âh ile
Bu perîşân-hatt olan evrâkı ber-bâd eylegil

45*

1. Gül yüzüñ şevkiyle kim dolmuşdurur hûnîn göñül
Bir akar sudur kim üstinde revândur berg-i gül
2. Dir görenler devr-i hüsnüñde ne yaraşmış senüñ
Gözlerüñ mesti öñinde iki tâze deste gül
3. Devr-i hüsnüñde lebüñdür yüzüñe revnak viren
Hâlet-efzâdur belî dilber yüzinde tâb-ı mül
4. Saltanat tâcına baş egmez kabûl itmez serîr
Saña biñ cân ile kuldur özge sultândur göñül
5. ‘Avnî bir sayd-ı za‘îfüñdür bu gün ‘âlemde kim
Muhkem it zencîr-i zülfüñden anuñ boynına gull

46*

1. Mürg-i dil her dem ider ol âteşîn ruhsâra meyl
Kim semender lâ-büd ider kande-y-ise nâra meyl
2. Kûyına ‘azm eylesem devr-i ruhında yok aceb
Ehl-i diller mevsim-i gülde ider gülzâra meyl
3. Âhum işitdükce rahm ider nigâr ammâ rakîb
Rahm kılmaz bâda itmez çünki seng-i hâra meyl
4. Lâ‘li devrinde harâbâtîligüm ‘ayb eylemeñ
Rind olan eyler hemîşe gûşe-i hammâra meyl
5. ‘Avnî asmaz kulağına dürr ü lâ‘lin ‘âlemüñ
Tûtî-i tab‘ı ider ol şekerîn-güftâra meyl

47*

1. Mûsâ-yı müjeñ olursa cânuma kâtil
-

Kâfir olayın olur isem İsiye kâ'il

2. Âteşde karâr eyledi gerçi ki semender
Sûz-i dil ü cân ruk'asına olmaya hâmil
3. Vaslum dileyen cevrimi çeksün dir imiş yâr
Bu va'desi gûya ki degül cevrine dâhil
4. Deryâlar akıtduğum odına iki gözden
Mümkün ola mı sîneden ol od ola zâ'il
5. 'Avnî ne kadar maksada erişmedi lîkin
Maksûdını yâd eylemeden olmadı gâfil

48*

-1-

Sevdüñ ol dilberi söz eslemedüñ vay gönül
Eyledüñ kend'özünü 'âleme rüsvây gönül
Saña cevr eylemede kılmaz o pervây gönül
Cevre sabr eyleyemezsen nideyin hây gönül
Gönül eyvay gönül vay gönül eyvay gönül

-2-

Çâk olan dest-i cefâ-y-ile girîbânuñdur
İlişen hâr-ı gâm u mihnete dâmânuñdur
Dökilen yire belâ tîğî-y-ile kanuñdur
Her dem ağıza gelen mihnetile cânuñdur
Gönül eyvay gönül vay gönül eyvay gönül

-3-

Tâli'ün yüzi gülüp olmadı handân nideyin
Yüregüñ derdine bulunmadı dermân nideyin
Kasduña yâr çeker hañçer-i bürrân nideyin
Virisersin bu gam u mihnet ile cân nideyin
Gönül eyvay gönül vay gönül eyvay gönül

-4-

'İşk-ı dildâr ile niçe idesen nâle vü zâr
Eyledüñ sabr ü karârı bu hevâlarda nisâr
Zülfi sevdâsı ider 'âlemi çün başuña dar
Fâiyde ne dutalum eyleyesen terk-i diyâr
Gönül eyvay gönül vay gönül eyvay gönül

-5-

Vasl-ı dilberle nasîb olmadı dil-şâd olmak
Dest-i cevr ile yıkılan dilüñ âbâd olmak

Dâm-ı gamdan dil ü cân bülbüli âzâd olmak
Niçeye dek işüñ efgân ile feryâd olmak
Göñül eyvay göñül vay göñül eyvay göñül

-6-

Çünkü dildâr niyâzuñ görüben nâz eyler
Nâleñi işidicek şiveye âğâz eyler
Bezm-i gamda kadüñi çeng yüzüñ sâz eyler
Nâlişüñ perdesini Zühreye dem-sâz eyler
Göñül eyvay göñül vay göñül eyvay göñül

-7-

Bilmedüm derd-i dilüñ ölmek imiş dermânı
Öleyin derd ile tek görmeyeyin hicrânı
Mihnet ü derd ü gama olmağičün erzânî
‘Avnîyâ sencileyin mihnet ü gam-keş kanı
Göñül eyvay göñül vay göñül eyvay göñül

49*

1. Nedür bu hüsn ü şemâil nedür bu hulk-ı cemîl
Ki sende zâhir idüpdür Hudâ-yı Celle Celîl
2. Yüzüñde zülfüñ eger olmasa ne noksân kim
Çerâğ-ı şemse ne hâcet ger olmaz ise delîl
3. Niçe ki ‘ömr ile fikr eyledüm gice gündüz
Saçuñdan alımadı bir haber bu fikr-i tavîl
4. Göñül eşigüñ umar cânın itmedin kurbân
Ne çâre cennete girmege kişi olsa bahîl
5. Ne ola sabr ile şevk[in]den özge ‘Avnîñüñ
Kabûl eyle budur varı ger kesîr ü kalîl

Mîm

50*

1. Göñül mürgine ser-tâ-ser cihân bâğın tolandırdum
Ben anı âkıbet bir serv-i bâlâyâ dolandırdum
 2. Kulağına koyup evsâf-ı âb-ı ‘ârız-ı yâri
Merîh-âsâ dil-i pür-cüşı taşırdum bulandırdum
-

3. Uyurmuş bilmedüm bülbül-misâl itdüm hezâr efgân
Meded ol çeşmi nergis gonca-i nâzı uyandırdum
4. Bi-hamdillâh şeb-i gamda berî oldum belâsından
Dil-i pervâne-i pür-sûzı şem‘üm saña yandırdum
5. Gözüm açup göricek ağladum bî-ih̄tiyâr anı
Yine cûy-i sirişküm ‘Avnîyâ benden boşandurdum

51*

1. Dolsa ‘âlem tañ degül dūd-ı siyâhumdan benüm
Mihr görmen zerrece gün yüzlü mâhumdan benüm
2. Niçe pinhân eyleyem ol dilbere ‘âşıklığum
Pürdürür dîvârı şehrûñ âh şâhumdan benüm
3. Hâk-i pâ-y-i yâr tâcum kûy-i dilber mesnedüm
Reşk ider Cemşîd ü Cem taht ü külâhumdan benüm
4. Hâyl-i ‘ışkî şâh-râh-ı gamda kılsam germ-rev
Çeşm-i encüm kühl ider gerd-i sipâhumdan benüm
5. ‘Avnîyâ bir hâle irdüm derd-i hecr-i yâr ile
İbret alur niçeler hâl-i tebâhumdan benüm

52*

1. Göñül gamını niçe safha-i beyâna yazam
Kalemde od çıkuban korkaram ki yanayazam
2. Yüzüñle zülfüñi giceyle güne nisbet idüp
Kaşuñla kirpigüñi tîr ile kemâna yazam
3. Gözüñ ki kasd ide kan dökmege hüsâm okuyam
Müjeñ ki sîneleri çâk ide sinâna yazam
4. Sirişk seylini deryâlara idem teslîm
Güneş yüzüñ gamını levh-i âsmâna yazam
5. Cefâñi dūzaha teşbîh eylemiş ‘Avnî
Boyuñla ruhlerüñi Sidr[e] vü cinâna yazam

53*

1. Yine mestâne gelün ‘azm-i harâbât idelüm
Hizmet-i pîr-i mugân ile mübâhât idelüm
2. Hum-ı meyden götüri ‘âlemi seyrân idelüm
Tûr-ı ‘ışka ıkalum yine münâcât idelüm
3. Zâhid-i huřk kabûl eyleyüben ‘özüümüzi
El virürse bir ayağ ile mükâfât idelüm
4. Ta‘n idüp hâlete bize eger inkâr ide
Bâde vü beng şühûdı-y-ile isbât idelüm
5. Hüsn-i yâr âyine-i dilde görünmezse eger
‘Avnîyâ [bâ]de-i nâbı aña mir’ât idelüm

54*

1. Bezm-i vasla irelüm gül gibi hurrem olalum
Rezm-i gamda niçe bir nâleye hem-dem olalum
2. Sadr-ı meyhânedede rindân ile bezm eyleyüben
Taht-ı Kâvûsa geçüp işret ile Cem olalum
3. Halvetine bizi nâ-mahrem ider zâhidi gör
Duhter-i rezle varup biz dahi mahrem olalum
4. Yâr cevri itmek ile nâm ü nişân buldı-y-ısa
Cevri çekmeklük ile biz de müsellemler olalum
5. Uyma iğvâsına ol dîv rakîbüñ ‘Avnî
Ol perî yüzlüye meyl eyleyüp âdem olalum

55*

1. Gözüm yaşı-y-ıla kûy-i nigârı lâle-zâr itdüm
Figân u nâleden ol lâle-zârı mürğ-zâr itdüm
 2. Gözüñ âhususıñ şevkı-y-ile sahrâlara düşdüm
Saçuñ sevdâsı-y-ıla nâfe-veş terk-i diyâr itdüm
 3. Kaduñ servi firâkında yaşumı cûy-bâr itdüm
Yüzüñ gülzârı yâdına gözüm ebr-i behâr itdüm
 4. Cünûn sahrâsı içinde felekde[n] başuma yağın
Cefâ taşlarını cem‘ eyledüm seng-i mezâr itdüm
-

5. Sanemler hüsni tasvîrinde bir büt-şekl ile ‘Avnî
Göñül deyrini ser-tâ-ser kamu nakş u nigâr itdüm

Nûn

56*

1.
2. Tevârîh-i Cem ü İskender itmez hâtırum hergiz
Meger câm-ı cihân-bîn eyleye anı yine rûşen
3. İrem bâğından u Nemrûd odından sürme efsâne
Getür ol câm-ı âteş-rengi kim ‘âlem olur gül-şen
4. Felek her gün çü merdân-ı cihânı zîr-i hâk eyler
Ko câm-ı merg yâdını getür bir câm-ı merd-efgen
5. Zemâna i‘tibâr u ‘ömre olmaz i‘timâd itmek
Hoş ol dem kim bu devr içre kılavuz devr sâgar fen
6. Bu ebnâ-yi zemândan kime diseñ döst cânısuñ
Yakîn bilgil ki kendü cânuña hâzırladuñ düşmen
7. Çemen ra‘nâlarına ‘ömr bâğından haber yokdur
Bu hâle eşk ü nâleyle behâr elbet ider şîven
8. Bu dünyâ-yı denî içün niçe bir dest ü pâ urmak
Elüñe âstîn ü pâyuña mesken yeter dâmen
9. Bu dâr’ül-hâdise içre niçe gün durmağ olursa
Hemân yeğdür ki ‘Avnî idesün meyhâne[yi] me’men

57*

1. Ey pür-gül ü şükûfe yüzüñle behâr-ı hüsn
Mihr-i rûhuñle rûşen olur rûzgâr-ı hüsn
 2. Bâğ-ı cemâl hüsnüñ ile pür-safâdurur
Şâd-âbdur cemâlüñ ile nev behâr-ı hüsn
 3. Nahl-i kadüñ ki serv-i ser-efrâz-ı hüsndür
Oldı bülend kadd-i bülendüñle kâr-ı hüsn
-

4. Yap gönümün harâbesin ey bânî-i cefâ
Bir gün ola harâba vara kâr [u] bâr-ı hüsn
5. Sultân-ı hüsn yüzün ü hâcibdürür kaşun
Cellâd çeşm ü zülf-i siyeh perde-dâr-ı hüsn
6. ‘İşk-ı riyâyı terk idemez zâhidi görün
Şükr-i Hudâ ki ‘Avnî degül şerm-sâr-ı hüsn

58*

1. Vefâ görmedin ölürsem eger ben gül-‘izârumdan
İrişe dem-be-dem bûy-i vefâ hâk-i mezârumdan
2. Eger bülbül gibi her niçe feryâd ü figân itsem
Nasîbüm hâr-ı mihnetdür benüm ol gül ‘izârumdan
3. Piyâde hâk-i pâyına niçe ferzâneler ruh kor
Bu hâki pây-mâl itmek umaram şeh-süvârumdan
4. Dolaşdum zülf-i yâra iltemedüm başa sevdâsın
Hemân yüz karalığı hâsıl oldu rûzgârumdan
5. Kenârum dürr-i maksûd ile pürdür ‘Avnîyâ çün kim
Gözüm yaşı akar deryâ gibi her dem kenârumdan

59*

1. Şâhid-i gül bâğda çün geydi gül-gün pîrehen
Tügmeler takındı aña zînet için goncadan
2. Gerçi kim ağız bir itdi güller ile goncalar
Ol şeker-leb söze gelse anlara değmez sühan
3. Salını seyr-i gülistân eyleseñ yüz nâz ile
Şâhlarda salını kalur göricek yâsemen
4. Göricek güller yoluña dökilüp saçılduğın
Varını ol dem nisâr itdi ögünde nesteren
5. Tâ ki ol gül-ruh gelüp seyr-i gülistân eyleye
‘Avnîyâ dâyim ter olsun eşk-i çeşmünle çemen

60*

1. Pür oldı hayl-i hüsnüñ ile yine bu cihân
Hüsnüñ şehine kurdı saçuñ müşk sâye-bân
2. Hüsnüñ ki mesken eyledi haddüñ serîrini
Sundı kaşuñ revân aña miskîn iki kemân
3. Hecrüñ eli yakamı elinden komaz ne tañ
Pür-hûn olursa her gice dâmân-ı âsmân
4. Ey Yûsüf-ı zemâne nice cân halâs idem
Gamzeñ ki katlüme takınur tığ ile sinân
5. Bir zerre mihr görmedüm ol mâhdan velî
Eşküm sitâre eyledüm âhumı kehkeşân
6. Dürr-i visâl-i dilbere irmek ümîdine
Gözüm yaşı olursa n'ola bahr-i bî-kerân
7. Gam-hâneñe getürimeyesün o dilberi
'Avnî ne deñlü eyler iseñ hükmüñi revân

61*

1. Bağlamaz firdevse gönlini Kalâtâyı gören
Servi añmaz anda ol serv-i dil-ârâyı gören
2. Bir Firengî şîvelü 'Îsâyî gördüm anda kim
Lebleri dirisidür dir idi 'Îsâyı gören
3. Akl ü fehmin dîn ü îmânın nice zabt eylesüñ
Kâfir olur hey müselmanlar o tersâyı gören
4. Kevseri añmaz ol içdüğü mey-i nâbı içen
Mescide varmaz o varduğı kilisâyı gören
5. Bir Firengî kâfir olduğıñ bilürdi 'Avnîyâ
Belüñ ü boynuñda zünnâr ü çelîpâyı gören

62*

1. Kime yâr olam cihân içinde yârum var iken
Kime kul olam o şâh-ı tâc-dârum var iken
-

2. Hâr u has neşv ü nemâ bulur behâr erince âh
Ben hazân-ı hecre düşdüm nev-behârum var iken
3. Bülbül ü gül işi nâz ile niyâz illâ benüm
Hâsılum dâğ-ı cefâdur lâle-zârum var iken
4. İntisâbum hizmetüm bî-rağbet oldı âkıbet
Hâr ü zâr oldum ‘azîz ü kâm-kârum var iken
5. Leşker-i gam şâh-ı ‘ışka niçe bulsun dest-res
‘Avnîyâ meyhâne gibi bir hisârum var iken

63*

1. Hâk-i pâ-y-i yârdur bu gözlerüm pür-nûr iden
Cevr-i dilberdür dem-â-dem hâtırum mesrûr iden
2. Nâvek-i dil-dûz dur cân mülkin âbâd eyleyen
Hançer-i dildârdur dil hânesin ma‘mûr iden
3. Gün gibi hüsnüñ seni ‘âlemde meşhûr eyledi
Beni ‘ışkuñdur cihân içinde hem meşhûr iden
4. Zülf-i şeb-rengüñ firâkıdur perîşân-hâl idüp
Gözlerüme ‘âlemüñ rûşenlığın deycûr iden
5. Gözü yaşıyla yazar sürhî yerini dem-be-dem
‘Avnîyâ eş‘ârüñi levh-i dile mestûr iden

64*

1. İreli cân kulağına senüñ ‘ışkuñ nidâsından
Urur lebbeyk işigüñde tavâf eyler safâsından
 2. Seherde bülbüle sordum niçün feryâd idersün sen
Niyâz eylerem/iderin Allah’a rakîbüñ iftirâsından
 3. Mahalleñ halkı incidür beni bilmezlige urup
Ne müşkildür cefâ irmek kişiye âşnâsından
 4. Benüm señ şâh-ı meh-rûya kul olmak iledür fahrüm
Gedâ-yı dilber olmak yeğ cihânuñ her safâsından
 5. Perîşân zülfüñi gören meger kim miske beñzetmiş
Yüzi kara olup kaçdı Hatâyâ ol hatâsından
-

6. N'ola oldu ise 'Avnî cihân sultânları hânı
Ki düşdi üstine sâye señüñ destüñ hümâsından

He

65*

1. Bilmezim ne didi ol dilbere ağyâr yine
Kıldı bünyâd-ı cefâ ol büt-i 'ayyâr yine
2. Gördüm ol dilberi kûyında ider seyr didüm
Zînet olmuş gül ile gûşe-i gülzâr yine
3. Şehr içinde çü revân oldu revân ben de didüm
Fîtne-y-ile pür olur kûçe vü bâzâr yine
4. Tarf-ı burka' götürüp 'arz-ı cemâl eyler ise
Şehri nûr ide gibi âteş-i ruhsâr yine
5. Gamzesi tîğine tâkat getürimez kimse
Nakd-i cân virmek ile 'Avnî harîdâr yine

66*

1. Gamzeler tîrini doldurmuş kaşı kurbânına
Dil nişân olmak diler beñzer susadı kanına
2. Kıymet olmaz dilberüñ gerçi metâ'-ı vaslına
Dil harîdâr olur anuñ bakmayup hicrânına
3. İşlesün kâfir gözüñ ne sığar ise dînine
Eylesün şîrîn lebüñ ne lâyıık ise şânına
4. Âb-ı Kevserle hayât âbına kalmaz ihtiyâc
İrse ger lâ'lüñ tabîbi haste-dil dermânına
5. Şöyle tenhâdur bu mihnet-hâne-i hecr içre kim
Gussa vü gamdur gelen her gice 'Avnî yanına

67*

1. Kasd-ı cânım eyleyüpdür yine hicrân var ise
Hey müselmânlar demidür baña dermân var ise
-

2. Yine sevdâyî gönül hayli perîşândur bu gün
Sünbülünü dağdupdur ol perî-şân var ise
3. Öldüğüm bilüp mahalleñ itleri feryâd idüp
Beni ağlar cem‘ olup bir yire yârân var ise
4. Señ dür-i meknûn firâkında gözüm yaşın görüp
Baña taklîd idüp ağlar ebr-i nîsân var ise
5. Yüzüne ‘âşık olana münkir imiş döstüm
Zâhidüñ gönlinde yokdur nûr-ı îmân var ise
6. Ol şeh-i hüsn ü cemâle çün kul olduñ ‘Avnîyâ
Saña olmuşdur müsellemlük-i ‘Osmân var ise

68*

1. Tañ mıdur itse gönül nâle vü efgân bu gice
Gelmedi meclise ol dilber-i fettân bu gice
2. Tâ seher kalsa gönül zulmet içinde ne aceb
Yanmadı karşıma ol şeb-i şeb-istân bu gice
3. Ne ‘aceb ağlar ise bülbül-i cân çünki gelüp
Gülüp eglenmedi ol yüzi gülistân bu gice
4. Sâkîyâ def‘-i melâl itmege peymâne getir
Çün sıdı dilberümüz ‘ahd ile peymân bu gice
5. Gelüp ol serv-i revân olmadı yanumca revân
Gözlerüm itdi revân yaşlar ile kan bu gice
6. Vuslatı şem‘ini çün yakmadı ol yâr gelüp
Fürkatî nârına ‘Avnî yürî señ yan bu gice
7. Bu kelâm ile Nizâmî işidürse sözüñi
İlteler saña hased Sa‘di vü Selmân bu gice

Yâ

69*

1. Sâkî pür eyle câm-ı şerâb-ı mugânei
Ma‘mûr kıl harâba varan kâr-hânei
-

2. Ey pîr-i deyr ehl-i harâbâtı mahrem it
Keşf eyle bâde sırrını terk it behânei
3. Bî-hodluk itseler eger esrâr-ı câm ile
Mest eyle sunmağ ile mey-i bî-hodânei
4. Ol mey ki levh-i dilden ala şüşt ü şûy ile
‘Ayş-ı mugânei vü cefâ-yı zemânei
5. Gör mey ferâğını nazar it sakf-ı deyre kim
Nâr-ı Kelîmden diler iseñ zebânei
6. ‘Avnî o bezme varmağa lâyıık degülse ger
Men‘ itmeñüz ki bâri öpe âstânei

70*

1. Yime dilberler gamın ey dil ki zâr eyler seni
Ger ‘azîz-i ‘âlem iseñ dahi hâr eyler seni
2. Ger siyeh kâküllerüñ sevdâsın eylerseñ heves
‘Âlem içinde perîşân-rûzgâr eyler seni
3. Yüz sürem bir şehsüvâruñ atı izine dime
Dahi gerdine erişmedin gubâr eyler seni
4. Dir imişsüñ yoluma cân virene rahm eylerem
Bu söz ehl-i hüsn içinde şerm-sâr eyler seni
5. Eşk-i sîm ü rûy-i zerdin yoluña harc eyleyüp
‘Avnî bir gün döstüm kendüye yâr eyler seni

71*

1. Gör ol Türk-i Hıtâyî nûş kılmış câm-ı sahbâyı
Salar dil milketine türktâz-ı katl ü yağmâyı
 2. Ruhı nâzüklük ile yele virmiş güller evrâkın
Kadi çâpüklük ile hâke salar serv-i ra‘nâyı
 3. Lebinden bûse men‘ine çekerken gamzesi hançer
Kaçan mümkündür dilden giçürmek bu temennâyı
 4. Behâr-ı ‘ârız-ı dilberde tâze güller açılmış
İderse n’ola bülbül gibi ‘âşıklar temâşâyı
-

5. Aceb mi muğ-beçenüñ lâ'l-i cân bahşına cân virsem
Ki bu deyr-i kühenden taşra salmışdur Mesîhâyı
6. Harâbât ehlinüñ yanında çün bir cür'aya degmez
Yeridür âteşe salsam libâs-ı zühd ü takvâyı
7. Niçe pinhân idem kim âteş-i 'ışk u mey-i rûşen
Kılur izhâr çâk-ı sîneden her sırr-ı ahfâyı
8. Çıkar câm-ı Cemi 'Avnî hazîneñden temâşâ kıl
Eger bilmek murâduñsa ke-mâ-hî kâr-ı dünyâyı

72*

1. Göñlümüñ lâ'lüñe cân virmek olupdur hevesi
Hâk-i pâyuñdurur ancak gözümüñ mültemesi
2. Mürg-i rûhuñ ki hevân içre uçar olmuşdur
Dîde pervâz-gehi sîne müşebbek kafesi
3. Sîne çâk ü gözi nem-nâk ider nâle vü zâr
Kılsa te'sîr aceb olmaya nâyuñ nefesi
4. Mâcerâmı diyemez yaşum işigüñe varup
Kırpigümdür var ise uşbu yolun hâr u hası
5. Her kişi cânı gibi sevdügi-çün señ sanemi
Saña cânım dise 'Avnî ne hatâ cân-ı kesî

73*

Dili tîr-i gam zahm-nâk eyledi
Müjeñ fikri beni helâk eyledi
Eteğümi elden komayup gamuñ
Girîbânımı çâk çâk eyledi

74*

Kurtarmasun Allah beni bu derd-i hevâdan
Derdüñ ile dil dağlamayan zevkini bilmez
Dindirmesün Allah gözümüñ yaşını zîrâ
'İşkuñ ile kan ağlamayan zevkini bilmez

75*

Düşelden dil cemâlûñ şem'ine ey ruhleri alüm
 Yanardum nâr-ı 'ışkuñla n'olısar bilmezin hâlüm
 Birakduñ beni [sen] pervâne-veş odlara ah zâlim
 Benüm ârâm-ı cânım sevdüğüm 'ömrüm Hasan Bâlüm

Bu gün takyacılık sen dil-rübâya olalı san'at
 Olupdur 'Avnî gibi yerüm ey meh âteş-i hasret
 Seni terk itmezem bağrum [evini] sısa [da] fûrkat
 Benüm ârâm-ı cânım sevdüğüm 'ömrüm Hasan Bâlüm

76*

1. Zülfüñüñ zencîrine bend eyledüñ şâhum beni
 Kullıgından kılmasun âzâd Allahum beni
2. Cevr-i dilber ta'n-ı düşmen sûz-ı fûrkat za'f-ı dil
 Dürlü dürlü derd için yaratmış Allahum beni
3. Yakmağa vü yıkmağa hep cümle el bir itdiler
 Sûz-ı sîne eşk-i dîde âteş-i âhum beni

77*

1. Cigerüm pâreledi hançer-i cevri ü sitemüñ
 Sabrumuñ câmesini doğradı mikrâz-ı gamuñ
2. Secde-gâh eyler idi Ka'bede mihrâb gibi
 Kûyuñ içinde melek görse nişân-ı kademüñ
3. Ey gözüm gün yüzine karşı nice dür dökesün
 Ruhleri tâbı ile kurıdı kalmadı nemüñ

78*

Eger ân gebr-i efrencî be-dest âred dil-i mâ-râ
 Be-hâl-i Hindûyeş bahşem Sitanbûl u Kalâtâ-râ

79*

Bizümle saltanat lâfin idermiş ol Karamânî
Hudâ fırsat virürse ger kara yire karam anı

80*

Âh min-azmatin bi-gayr-i iyâb
Âh min-hasretin alâ'l-ahbâb

81*

Bilmezem bu hilkat-i 'âlemde mi insâf yok
Olmadum mı yoksa ben hâlâ sezâ-yı merhamet

82*

Selâmet bâğına işret için basduñ kadem cânâ
Medîd olmadı zevküm âkıbet vakt-i hazân oldı

83*

Derd-i 'ıškuñ ki benüm mûnis ü gam-hârum ola
Hâse li'llâh ki dahı yâr-ı vefâ-dârum ola

84*

Hattuñ hadüñ yüzini dutdı nitekim ey cân
